

NORGES HØYESTERETT

Den 17. desember 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Tjomsland, Falkanger og Normann i

HR-2013-02613-U, (sak nr. 2013/1975), sivil sak, anke over kjennelse:

Bjerke Ventilasjon AS (advokat Arne Sørzdahl)

mot

Hadeland Montasje AS (advokat Morten Mørch jr.)

Staten v/Domstoladministrasjonen

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder særskilt anke over lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse, herunder spørsmål om hvem av partene som skal dekke godtgjørelsen til de fagkyndige meddommerne. Saken gjelder videre krav mot staten om erstatning for sakskostnader som en part er påført som følge av feil ved lagmannsrettens behandling av saken, jf. tvisteloven § 20-12.
- (2) Saken har sin bakgrunn i en avtale om underentreprise mellom Bjerke Ventilasjon AS (heretter Bjerke) og Hadeland Montasje AS (heretter Hadeland) inngått i april 2009, i forbindelse med Bjerkes levering og utførelse av ventilasjonsanlegg til tre byggeprosjekter på Tjuvholmen i Oslo.
- (3) I mai 2010 besluttet Hadeland å innstille sine arbeider på prosjektet.
- (4) Ved stevning 12. august 2010 gikk Bjerke til søksmål ved Oslo tingrett mot Hadeland, samt to av selskapets styremedlemmer, med påstand om erstatning oppad begrenset til 1 550 000 kroner inklusive merverdiavgift og med tillegg av forsinkelsesrente. Kravet var begrunnet i at Hadeland uberettiget hadde sagt opp avtalen. Hadeland innga på sin side tilsvar og stevning i motsøksmål som følge av anført betalingsmislighold.
- (5) Ved Oslo tingretts dom og kjennelse 8. november 2011 ble både Hadeland og styremedlemmene frifunnet i hovedsøksmålet. I motsøksmålet ble Bjerke dømt til å betale Hadeland 960 517,15 kroner med tillegg av forsinkelsesrenter.

- (6) Bjerke anket dommen til Borgarting lagmannsrett. I anken krevde Bjerke at lagmannsretten ble satt med fagkyndige meddommere, men frafalt kravet senere under saksforberedelsen. Hadeland sendte 12. april 2013 en e-post til lagmannsretten hvor det ble opplyst at "denne side finner det ønskelig at retten settes med fagkyndige meddommere".
- (7) Lagmannsretten ble deretter satt med fagkyndige meddommere.
- (8) Borgarting lagmannsrett avsa 12. august 2013 dom med slik slutning i saken mellom Bjerke og Hadeland:

"I hovedkravet:

Hadeland Montasje AS dømmes til å betale til Bjerke Ventilasjon AS 1 200 000 – enmilliontohundretusen – kroner ekskl. merverdiavgift innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.

I motkravet:

Bjerke Ventilasjon AS dømmes til innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen å betale til Hadeland Montasje AS 220 888 – tohundreogtjuetusenåttehundreogåttiåtte – kroner med tillegg av forsinkelsesrenter av 91 544 – nittientusenfemhundreogførtifire – kroner fra 1. juni 2010 til betaling skjer.

I begge tilfeller:

I sakskostnader for tingretten og lagmannsretten betaler Hadeland Montasje AS til Bjerke Ventilasjon AS 1 000 000 – enmillion – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen. I tillegg kommer 40 prosent av det beløp som godtgjøringen til de fagkyndige meddommerne Leif Amdahl og Øivind Seiergren måtte bli fastsatt til."

- (9) *Bjerke Ventilasjon AS* har anket lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse til Høyesterett. Det gjøres gjeldende at lagmannsretten ved sakskostnadsavgjørelsen uriktig har lagt til grunn at det var Bjerke som krevde retten satt med fagkyndige meddommere.
- (10) I prosesskriv 17. september 2013 har Bjerke fremmet krav mot staten v/Domstoladministrasjonen om erstatning for sakskostnader etter tvisteloven § 20-12 første ledd bokstav b. Det er anført at Borgarting lagmannsrett er vesentlig å bebreide for uriktig å ha lagt til grunn at de fagkyndige meddommerne ble oppnevnt etter krav fra Bjerke.
- (11) Bjerke har nedlagt slik påstand:

"Prinsipalt:

1. **Utgiftene til fagkyndige meddommere for lagmannsretten betales i sin helhet av Hadeland Montasje AS.**
2. **Staten v/Domstoladministrasjonen erstatter Bjerke Ventilasjon AS sine sakskostnader for Høyesterett.**

Subsidiært:

1. **Utgiftene til fagkyndige meddommere for lagmannsretten betales i sin helhet av Hadeland Montasje AS.**
2. **Hadeland Montasje AS erstatter Bjerke Ventilasjon AS sine sakskostnader for Høyesterett."**

- (12) Ankemotparten, *Hadeland Montasje AS*, har tatt til motmæle og anfører prinsipalt at anken bør nektes fremmet, jf. tvisteloven § 30-5. Subsidiært anføres at anken må forkastes, da lagmannsretten ikke har gjort feil når det gjelder utmålingen og fordelingen av sakskostnadene. Det er vist til at kostnadene til fagkyndige meddommere var nødvendige av hensyn til at saken skulle bli tilstrekkelig opplyst og betryggende behandlet.
- (13) Hadeland Montasje AS har nedlagt slik påstand:
- "1. **Prinsipalt: Anken nektes fremmet.**
 2. **Subsidiært: Anken forkastes.**
 3. **I begge tilfeller: Hadeland Montasje AS tilkjennes sakens omkostninger."**
- (14) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse etter tvisteloven § 20-9 tredje ledd er begrenset til å prøve lovanvendelsen og saksbehandlingen, samt bevisvurderingen så langt den utelukkende gjelder lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse.
- (15) Anken er begrunnet i at lagmannsretten uriktig la til grunn at det var Bjerke som hadde krevd retten satt med fagkyndige meddommere. Dette kan ankeutvalget prøve, jf. Schei m.fl., *Tvisteloven kommentarutgave, annen utgave, side 751*.
- (16) Ankeutvalget er kommet til at anken må tas til følge.
- (17) *Tvisteloven § 9-12* fastsetter at retten settes med "to meddommere dersom en av partene krever det eller retten finner det ønskelig".
- (18) Det følger av *tvisteloven § 20-1* første ledd andre punktum at spørsmålet om hvem som overfor det offentlige er ansvarlig for rettslige sideutgifter, reguleres av *rettsgebyrloven*. *Rettsgebyrloven § 2* fastsetter at det er den som har begjært retten satt med meddommere, som er ansvarlig for dekning av utgiftene til meddommerne overfor det offentlige. Dette er også lagt til grunn i *Rt. 2009 side 345* avsnitt 26.
- (19) I oversendelsesbrevet fra Borgarting lagmannsretten til Høyesterett datert 15. oktober 2013 er det inntatt følgende:
- "Vedrørende anken fra Bjerke Ventilasjon AS (Bjerke) over sakskostnadsavgjørelsen i lagmannsrettens dom, bemerkes at den del av dommen som gjelder ansvar for godtgjørelse til fagkyndige meddommere var basert på at Bjerke i anken til lagmannsretten hadde fremsatt krav om fagkyndige meddommere. Lagmannsretten var ikke oppmerksom på at Bjerke – slik det er redegjort for i punkt 2 i anken til Høyesterett – senere hadde frafalt kravet og at krav om fagkyndige meddommere deretter ble fremsatt av Hadeland Montasje AS."**
- (20) Det kan således ikke være tvilsomt at retten ble satt med fagkyndige meddommere etter ønske fra Hadeland, og at det derfor er Hadeland alene som i utgangspunktet er ansvarlig overfor det offentlige for å dekke utgiftene til de fagkyndige meddommerne, jf. også *Rt. 2010 side 976* avsnitt 17.
- (21) Når det er Hadeland som etter *rettsgebyrloven* er ansvarlig for utgiftene til de fagkyndige meddommerne, må lagmannsrettens domsslutning endres på dette punkt, jf. *tvisteloven § 30-3* jf. § 29-23 fjerde ledd.
- (22) Ankeutvalget finner at den ankende part bør tilkjennes sakskostnader for Høyesterett i

anledning denne anken i medhold av hovedregelen i tvisteloven § 20-2. I sakskostnadsoppgaven er det krevd erstattet salærutgifter med 66 000 kroner. I prosesskriv 5. desember 2013 har ankemotparten anført at kravet overstiger det som er rimelig og nødvendig for sakens opplysning. Utvalget er enig i dette, og setter nødvendige kostnader til 28 000 kroner, jf. tvisteloven § 20-5. I tillegg kommer ankegebyret på 5 160 kroner.

- (23) I prosesskriv 17. september 2013 har Bjerke fremmet krav mot staten v/Domstoladministrasjonen om erstatning for sakskostnader etter tvisteloven § 20-12 første ledd bokstav b.
- (24) Etter § 20-12 første ledd bokstav b kan en part som er påført sakskostnader på grunn av feil ved rettens behandling av saken, og feilen "skyldes at retten er vesentlig å bebreide", kreve tapet erstattet av staten.
- (25) Ankeutvalget finner at det hører under Høyesterett å avgjøre kravet etter § 20-12 fjerde ledd, og at det da er ankeutvalget som skal avgjøre kravet, jf. Rt. 2008 side 1716 avsnitt 12. Kravet avgjøres ved kjennelse, og forenes til avgjørelse med nærværende sak, jf. tvisteloven § 20-12 femte ledd første og andre punktum.
- (26) Ankeutvalget finner det klart at kravet ikke kan føre frem.
- (27) Ettersom ankeutvalget ovenfor har kommet til at Hadeland alene er ansvarlig for å dekke kostnadene i tilknytning til oppnevningen av de fagkyndige meddommerne, og at Bjerke skal tilkjennes sakskostnader for anken til Høyesterett, kan ikke utvalget se at Bjerke er "påført sakskostnader" på grunn av feil ved rettens behandling.
- (28) Ansvar etter tvisteloven § 20-12 første ledd bokstav b forutsetter videre at parten er påført kostnader som følge av en feil som "skyldes at retten er vesentlig å bebreide". Det må være tale om en kvalifisert feil fra rettens side, jf. Rt. 2012 side 484 avsnitt 17. Det skal ved vurderingen av om retten er "vesentlig å bebreide", foretas en samlet skjønnsmessig vurdering, jf. Rt. 2012 side 484 avsnitt 26. Videre heter det i de spesielle bemerkningene til bestemmelsen i Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) på side 452 at:
- "Dersom det er tale om realitetsfeil fra rettens side, vil det bare være aktuelt med erstatningsansvar for det offentlige dersom det foreligger en klart uforsvarlig rettsanvendelse. Feil i rettens vurdering av faktum vil ikke kunne utløse ansvar etter § 20-12."**
- (29) I foreliggende sak har lagmannsretten ved en feil lagt til grunn at det var Bjerke og ikke Hadeland som hadde begjært retten satt med fagkyndige meddommere. Ankeutvalget kan – ved en vurdering av feilens grovhet, ikke se at retten er "vesentlig å bebreide" for denne feilen, jf. tvisteloven § 20-12 første ledd bokstav b. Kravet fører da ikke fram.
- (30) Utvalget har ikke funnet det nødvendig å forelegge kravet om erstatning for staten.
- (31) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

1. I lagmannsrettens dom, i den delen av slutningen som gjelder godtgjørelsen til de fagkyndige meddommerne, gjøres den endring at utgiftene til fagkyndige meddommere for lagmannsretten betales i sin helhet av Hadeland Montasje AS.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Hadeland Montasje AS 33 160 – trettitretusenetthundreogseksti – kroner til Bjerke Ventilasjon AS innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.
3. Kravet fra Bjerke Ventilasjon AS mot staten v/Domstoladministrasjonen tas ikke til følge.

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Steinar Tjomsland
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Riktig utskrift: